Bwletin Menter Môn

Wythnos Hinsawdd Cymru

Yn Menter Môn, rydym yn falch bod gwella'r amgylchedd yn rhan bwysig o’n gwerthoedd. Rydym yn benderfynol o hybu’r economi mewn ffordd sy’n gwarchod yr amgylchedd, gan ddarparu cyfleoedd i bobl ifanc a sicrhau budd i gymunedau a busnesau. Dyma gip cyflym o sut rydym yn gwneud hyn:

Buddsoddi mewn ynni adnewyddadwy lleol

Un o'n prosiectau yw cynllun **Ynni Llif Llanw Morlais**, sydd â'r potensial i gynhyrchu 240MW o drydan glân carbon isel ar gyfer hyd at 180,000 o gartrefi.

Rydyn ni hefyd yn y broses gychwynnol o ddatblygu **Hwb Hydrogen** newydd yng Nghaergybi, a fydd yn edrych ar defnyddio hydrogen fel tanwydd amgen carbon isel ar gyfer cludiant, gan anelu yn y pen draw at leihau llygredd awyr. Mae gennym hefyd **baneli solar** ar ein is-orsaf Morlais, sydd eisoes yn cynhyrchu trydan ar gyfer y grid!

Is-orsaf Morlais.

Tagio llurs yn ddiogel gyda offer monitro, er mwyn dysgu mwy am eu hymddygiad.

Ymchwilio i fioamrywiaeth a chwilio am ffyrdd i ddysgu mwy

Mae ein Prosiect Ymchwil Nodweddion Morol yn monitro ymddygiad a phatrymau bywyd gwyllt ym mharth Morlais. Dyma'r ardal lle bydd tyrbinau ynni llanw yn cael eu gosod i gynhyrchu trydan.

O'r ymchwil hwn, byddwn yn sicrhau **bod adar a mamaliaid morol yn cael eu diogelu** wrth i'r prosiect ddatblygu - gan ddefnyddio technoleg fel 'atalwyr sain' sy'n creu systemau sŵn tanddwr i lywio bywyd gwyllt i ffwrdd o'r tyrbinau. Rydyn ni eisoes wedi cynnal llawer o ymchwil i wella ein dealltwriaeth, a fydd yn y pen draw yn cael ei ddefnyddio ar gyfer prosiectau ynni llanw tebyg ledled y byd.

Datblygu cadwyni cyflenwi bwyd lleol

Mae bron i **50% o fwyd yn y DU** yn cael ei fewnforio, felly mae tyfu a chynhyrchu bwyd lleol yn helpu i leihau allyriadau carbon ac yn cefnogi busnesau lleol.

Drwy ein cynllun Larder Cymru, rydym wedi cydweithio â chwe awdurdod lleol yng Nghymru i sicrhau bod **cynnyrch lleol** yn cael ei ddefnyddio mewn ysgolion. Rydym hefyd yn gweithio gydag ysbytai i sicrhau **bod bwyd Cymreig yn cael ei ddarparu i gleifion ac ymwelwyr.**

Dyma rhai o’r busnesau bwyd a diod lleol rydym yn gweithio gyda nhw drwy gynlluniau fel Larder Cymru.

Diogelu ein bywyd gwyllt brodorol

Rydyn ni'n deall bod pob creadur yn rhan o'r ecosystem, ond mae rhai anifeiliaid anfrodorol yn fygythiad i fywyd gwyllt cynhenid. Un o'r rhai sydd mewn perygl ydy'r llygoden ddŵr, felly rydyn ni wedi sefydlu tîm o bobl i fonitro a rheoli afonydd yn ardal y Fenai er mwyn **sicrhau lloches i fywyd gwyllt bregus.**

Drwy wneud y gwaith hwn, rydyn ni hefyd yn **diogelu bywyd gwyllt arall o fewn yr un ecosystem**, gan godi ymwybyddiaeth o faterion sy'n effeithio ar anifeiliaid ar lan yr afon.

Llygoden ddŵr, un o'r anifeiliad brodorol rydyn ni'n eu gwarchod trwy ein cynllun Afonydd Menai.

Creu crefftau o ddeunydd ail-law.

Helpu pobl i ailddefnyddio ac ailgylchu

Gyda bron i 45% o allyriadau carbon yn dod o eitemau bob dydd, mae'n hanfodol i ystyried ffyrdd o'u hailddefnyddio.

Mae ein gwasanaeth newydd, Cylchol, yn helpu pobl i **ailddefnyddio, atgyweirio ac ailgylchu eu hoffer** drwy weithdai lleol — gyda gwirfoddolwyr yn helpu atgyweirio eitemau am ddim— neu drwy Ffiws sy'n rhoi mynediad i'r dechnoleg diweddaraf er mwyn osgoi gwastraff ac annog cydweithio

Annog y gymuned i gymryd rhan i ddiogelu'r amgylchedd

Mae'r amgylchedd yn perthyn i ni i gyd, felly mae'n bwysig bod ein cymunedau yn gwybod sut i ofalu amdano.

Mae ein prosiect Cwlwm Seiriol yn **annog y gymuned i gymryd rhan i ddiogelu eu hamgylchedd naturiol** a gwneud iddynt deimlo'n fwy hyderus wrth reoli mannau gwyrdd lleol. Mae'r prosiect hefyd yn hyrwyddo llesiant pobl a;u hannog i gymryd rhan mewn gweithgareddau cadwraeth i wella iechyd meddwl.

Aelodau o'r gymuned yn cymryd rhan mewn gweithgaredd i ofalu am eu hamgylchedd lleol.

Yn dod yn fuan...

Dros yr wythnosau nesaf, byddwn yn cynnal **Sgwrs Fawr Hinsawdd Ynys Môn** i godi ymwybyddiaeth o'r effaith y gall newid hinsawdd ei gael ar ein cymunedau. Cadwch lygad ar ein sianeli cyfryngau cymdeithasol am ragor o wybodaeth.

post@mentermon.com mentermon.com